

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 172 (XVI) — Nr. 47

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 20 ianuarie 2004

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
	ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI
17/2003. — Norme privind organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit și administrarea riscurilor semnificative, precum și organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit.....	1-16

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

NORME

privind organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit și administrarea riscurilor semnificative, precum și organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit

Având în vedere prevederile art. 26 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 101/1998 privind Statutul Băncii Naționale a României, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 24 alin. 1 lit. d) și f), art. 38 alin. 1 și 2, art. 45 alin. 1 lit. g), art. 66, art. 83³ alin. 3 și ale art. 83⁶ din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 4 alin. (2) și ale art. 19 din Legea nr. 541/2002 privind economisirea și creditarea în sistem colectiv pentru domeniul locativ, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2003, precum și cele ale art. 3 alin. 2 și ale art. 284 alin. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr. 200/2002,

în temeiul dispozițiilor art. 50 alin. (1) din Legea nr. 101/1998, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 93 din Legea nr. 58/1998, cu modificările și completările ulterioare,

Banca Națională a României emite prezentele norme.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — Prezentele norme se aplică instituțiilor de credit, persoane juridice române, și reglementează cadrul general pentru:

a) organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit;

b) administrarea riscurilor semnificative de către instituțiile de credit;

c) organizarea și desfășurarea activității de audit intern.

Art. 2. — (1) Instituțiile de credit sunt responsabile pentru organizarea și controlul intern al activității lor, pentru

administrarea riscurilor semnificative, precum și pentru organizarea și desfășurarea activității de audit intern a acestora.

(2) Casele centrale ale cooperativelor de credit sunt responsabile și pentru organizarea și controlul intern al activității, pentru administrarea riscurilor semnificative, precum și pentru organizarea și desfășurarea activității de audit intern la nivelul rețelelor cooperatiste de credit.

(3) Instituțiile de credit trebuie să asigure aplicarea în mod corespunzător a prevederilor prezentelor norme de către entitățile cuprinse în perimetrul de consolidare al acestora, astfel încât să fie create condițiile pentru efectuarea supravegherii pe bază consolidată.

(4) Instituțiile de credit trebuie să asigure aplicarea în mod corespunzător a prevederilor prezentelor norme de către societățile prestatoare de servicii auxiliare sau conexe, care nu intră în categoria entităților prevăzute la alin. (3), prin adaptare la specificul acestora.

Art. 3. — În sensul prezentelor norme, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *instituții de credit* — bănci, instituții emitente de monedă electronică, case de economii pentru domeniul locativ și case centrale ale cooperativelor de credit, persoane juridice române, autorizate să funcționeze în conformitate cu prevederile Legii nr. 58/1998 privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 541/2002 privind economisirea și creditarea în sistem colectiv pentru domeniul locativ, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2003, respectiv ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr. 200/2002;

b) *control intern* — proces continuu la care participă consiliul de administrație, conducătorii, precum și personalul instituțiilor de credit, prin care se furnizează o asigurare rezonabilă asupra atingerii obiectivelor prevăzute la art. 4 alin. (1) din prezentele norme;

c) *conducere operativă* — persoanele care asigură conducerea nemijlocită a compartimentelor din cadrul instituției de credit, al sucursalelor și al altor sedii secundare;

d) *sistem informațional* — ansamblul de fluxuri informaționale organizate într-o concepție unitară, care asigură legătura dintre nivelul de conducere (decizional) și nivelul de execuție (operațional);

e) *administrarea riscurilor semnificative* — proces focalizat pe analiza profilului de risc, în vederea maximizării raportului dintre risc și profit în diferite domenii de activitate ale unei instituții de credit;

f) *riscuri semnificative* — riscuri cu impact însemnat asupra situației patrimoniale și/sau reputaționale a instituțiilor de credit;

g) *risc de credit* — riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, ca urmare a neîndeplinirii de către contrapartidă a obligațiilor contractuale;

h) *risc de țară* — risc asociat riscului de credit, care este determinat de condițiile economice, sociale și politice ale țării de origine a împrumutatului;

i) *risc de transfer* — componentă a riscului de țară, care apare atunci când obligația împrumutatului nu este exprimată în moneda locală a acestuia;

j) *risc de piață* — riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, care apare din fluctuațiile pe piață ale prețurilor, ratei dobânzii și cursului valutar;

k) *risc de preț* — componentă a riscului de piață, care apare din fluctuațiile pe piață ale prețurilor valorilor mobiliare, mărfurilor și instrumentelor financiare derivate;

l) *risc valutar* — componentă a riscului de piață, care apare din fluctuațiile pe piață ale cursului valutar;

m) *risc al ratei dobânzii* — componentă a riscului de piață, care apare din fluctuațiile pe piață ale ratei dobânzii;

n) *risc de lichiditate* — riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, ce rezultă din imposibilitatea instituțiilor de credit de a onora în orice moment obligațiile de plată pe termen scurt, fără ca aceasta să implice costuri sau pierderi ce nu pot fi suportate de instituțiile de credit;

o) *risc operațional* — riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, care este determinat de factori interni (derularea neadecvată a unor activități interne, existența unui personal sau unor sisteme necorespunzătoare etc.) sau de factori externi (condiții economice, schimbări în mediul bancar, progrese tehnologice etc.);

p) *risc juridic* — componentă a riscului operațional, apărut ca urmare a neaplicării sau a aplicării defectuoase a

dispozițiilor legale ori contractuale, care afectează negativ operațiunile sau situația instituțiilor de credit;

q) *risc reputațional* — riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, ca urmare a lipsei de încredere a publicului în integritatea instituțiilor de credit;

r) *audit intern* — activitate independentă, destinată îmbunătățirii activității instituțiilor de credit, fie prin îndeplinirea unor angajamente de audit, fie prin acordarea unor servicii de consultanță structurilor/entităților auditate;

s) *angajament de audit* — activitate constând într-o examinare obiectivă a modului de realizare a administrării riscurilor, sistemului de control intern și proceselor de conducere ale instituțiilor de credit, în scopul furnizării unei asigurări rezonabile că acestea funcționează corespunzător și vor permite atingerea obiectivelor instituțiilor de credit, precum și în scopul formulării unor recomandări de îmbunătățire a activității acestora;

t) *serviciu de consultanță* — activități de consiliere ale căror obiective și întindere se vor stabili cu conducerea structurii beneficiare a unui astfel de serviciu sau, după caz, cu conducerea instituției de credit, în funcție de necesitățile acestora și de statutul auditului intern;

u) *structură organizatorică* — ansamblu format din compartimente și sedii secundare ale instituțiilor de credit, cărora, pentru funcționarea eficientă a acestora, le-au fost precizate atribuții și între care s-au stabilit relațiile de raportare;

v) *coordonatorul activității de audit intern* — responsabilul pentru organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit, ale cărui atribuții sunt prevăzute la cap. IV din prezentele norme. În cazul în care activitatea de audit intern nu este externalizată, acesta este conducătorul compartimentului de audit intern.

CAPITOLUL II

Organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit

Art. 4. — (1) Obiectivele controlului intern constau în:

a) desfășurarea activităților în condiții de eficiență și eficacitate;

b) furnizarea unor informații credibile, relevante, complete și oportune structurilor implicate în luarea deciziilor în cadrul instituției de credit și utilizatorilor externi ai informațiilor;

c) asigurarea conformității activităților instituțiilor de credit cu cadrul legal și cu politicile și procedurile proprii.

(2) În vederea îndeplinirii obiectivelor de control intern, instituțiile de credit trebuie să își organizeze un sistem de control intern care se compune din următoarele elemente aflate în strânsă corelare:

a) rolul și responsabilitățile consiliului de administrație și ale conducătorilor instituțiilor de credit;

b) identificarea și evaluarea riscurilor semnificative;

c) activitățile de control și separarea responsabilităților;

d) informarea și comunicarea;

e) activitățile de monitorizare și corectare a deficiențelor.

SECȚIUNEA 1

Rolul și responsabilitățile consiliului de administrație și ale conducătorilor instituțiilor de credit

Art. 5. — (1) Consiliul de administrație al instituțiilor de credit este responsabil pentru stabilirea și menținerea unui sistem de control intern adecvat și eficient.

(2) În contextul prevederilor alin. (1), consiliul de administrație al instituțiilor de credit are cel puțin următoarele atribuții:

a) să aprobe și să revizuiască periodic, cel puțin anual, strategiile generale și politicile privitoare la activitatea instituției de credit;

b) să stabilească niveluri acceptabile pentru riscurile semnificative și să asigure luarea măsurilor necesare de către

conducători pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscurilor respective;

c) să supravegheze conducătorii în legătură cu modul în care aceștia monitorizează funcționarea adecvată și eficiența a sistemului de control intern;

d) să aprobe structura organizatorică.

(3) Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, consiliul de administrație trebuie să întreprindă cel puțin următoarele măsuri:

a) discuții periodice (de regulă trimestrial) cu conducerea operativă privind eficiența sistemului de control intern;

b) analiza periodică (de regulă trimestrial) a evaluărilor sistemului de control intern efectuate de conducerea operativă, de auditul intern și, după caz, de auditorul financiar al instituțiilor de credit și de Banca Națională a României;

c) asigurarea implementării de către conducerea operativă a recomandărilor formulate de auditul intern, de auditorul financiar și de Banca Națională a României cu privire la deficiențele sistemului de control intern și examinarea efectului măsurilor implementate.

Art. 6. — Instituțiile de credit trebuie să constituie un comitet de audit, potrivit prevederilor secțiunii a 6-a a cap. IV din prezentele norme, care să asiste consiliul de administrație în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin.

Art. 7. — (1) Conducătorii instituțiilor de credit au responsabilități pe linia monitorizării funcționării adecvate și eficiente a sistemului de control intern.

(2) În contextul prevederilor alin. (1), conducătorii instituțiilor de credit au cel puțin următoarele atribuții:

a) să implementeze strategiile generale și politicile privitoare la activitatea instituțiilor de credit, aprobate de consiliul de administrație;

b) să coordoneze procesul de elaborare a procedurilor de identificare, evaluare, monitorizare și control pentru riscurile semnificative și să ia măsurile necesare pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul acestor riscuri;

c) să se asigure că responsabilitățile delegate conducerii operative, cu privire la stabilirea politicilor și procedurilor de control intern, sunt îndeplinite în mod corespunzător;

d) să mențină o structură organizatorică adecvată;

e) să stabilească fluxul informațional necesar;

f) să se asigure că toate activitățile instituțiilor de credit sunt realizate de personal calificat, având experiență și cunoștințe necesare;

g) să asigure instruirea corespunzătoare a personalului propriu.

Art. 8. — În cazul externalizării unor activități, consiliul de administrație și conducătorii instituțiilor de credit răspund pentru atingerea obiectivelor controlului intern aferente respectivelor activități.

Art. 9. — (1) Consiliul de administrație și conducătorii unei case centrale a cooperativelor de credit sunt responsabili pentru îndeplinirea obiectivelor controlului intern la nivelul rețelei cooperatiste de credit, inclusiv în condițiile art. 8.

(2) Consiliul de administrație al unei case centrale a cooperativelor de credit va îndeplini atribuțiile prevăzute la art. 5 alin. (2) lit. a)–c) și la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

(3) Conducătorii unei case centrale a cooperativelor de credit vor îndeplini atribuțiile prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) și b) și la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 10. — (1) Consiliul de administrație și conducătorii instituțiilor de credit sunt responsabili pentru promovarea unor standarde de etică și integritate pentru personalul instituțiilor de credit în ceea ce privește controlul intern, care să evidențieze și să asigure conștientizarea importanței acestuia la toate nivelurile organizatorice.

(2) Consiliul de administrație și conducătorii unei case centrale a cooperativelor de credit sunt responsabili pentru promovarea unor standarde de etică și integritate pentru personalul rețelei cooperatiste de credit în ceea ce privește

controlul intern, care să evidențieze și să asigure conștientizarea importanței acestuia.

SECȚIUNEA a 2-a

Identificarea și evaluarea riscurilor semnificative

Art. 11. — (1) Pentru a avea un sistem de control intern eficient instituțiile de credit trebuie să identifice și să evalueze permanent riscurile semnificative care pot periclita atingerea obiectivelor controlului intern.

(2) Identificarea și evaluarea riscurilor semnificative trebuie să se facă atât la nivel de ansamblu al unei instituții de credit, cât și la toate nivelurile organizatorice ale acesteia, trebuie să acopere toate activitățile și să țină cont de apariția unor noi activități.

Art. 12. — (1) Identificarea și evaluarea riscurilor semnificative trebuie să se realizeze cu luarea în considerare a factorilor interni (de exemplu: complexitatea structurii organizatorice, natura activităților desfășurate, calitatea personalului și fluctuația acestuia) și a factorilor externi (de exemplu: condiții economice, schimbări legislative sau legate de mediul concurențial în sectorul bancar, progrese tehnologice).

(2) Procesul de evaluare a riscurilor trebuie să includă identificarea atât a riscurilor care sunt controlabile de către instituțiile de credit, cât și a celor necontrolabile. În cazul riscurilor controlabile, instituțiile de credit trebuie să stabilească dacă își asumă integral aceste riscuri sau măsura în care doresc să le reducă prin proceduri de control. În cazul riscurilor necontrolabile, instituțiile de credit trebuie să decidă dacă le acceptă sau dacă elimină ori reduc nivelul activităților afectate de riscurile respective.

(3) Evaluarea riscurilor semnificative trebuie efectuată și în condițiile unor scenarii alternative, inclusiv în condiții de criză.

Art. 13. — Evaluarea riscurilor se va realiza de către specialiști din cadrul instituțiilor de credit care nu au responsabilități în realizarea performanței comerciale și financiare.

Art. 14. — Instituțiile de credit trebuie să revizuiască activitățile de control pentru a identifica și evalua în mod corespunzător orice riscuri noi sau care au atins pragul de la care acestea le consideră riscuri semnificative.

Art. 15. — În vederea atingerii obiectivelor de control intern, casa centrală a cooperativelor de credit trebuie să identifice și să evalueze permanent riscurile semnificative la nivelul rețelei cooperatiste de credit, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor prezentei secțiuni.

SECȚIUNEA a 3-a

Activitățile de control și separarea responsabilităților

3.1. — Activitățile de control

Art. 16. — (1) Activitățile de control trebuie să se constituie ca parte integrantă a activităților zilnice ale instituțiilor de credit.

(2) Activitățile de control trebuie să aibă în vedere riscurile identificate de instituțiile de credit în cadrul procesului de identificare și evaluare a riscurilor.

Art. 17. — Activitățile de control trebuie definite pentru fiecare nivel organizatoric al instituțiilor de credit și implică două etape:

a) stabilirea politicilor și procedurilor de control;

b) verificarea respectării politicilor și procedurilor de control stabilite.

Art. 18. — Activitățile de control includ cel puțin următoarele:

a) analize la nivelul consiliului de administrație și al conducătorilor;

b) analize operative la nivelul compartimentelor și sediilor secundare ale instituțiilor de credit;

c) controale factice care au în vedere restricționarea accesului la active, cum ar fi titluri sau numerar, restricționarea accesului la conturile clienților etc.;

d) analiza încadrării în limitele impuse expunerilor la risc și urmărirea modului în care sunt soluționate situațiile de neconformitate;

e) aprobări și autorizări, în cazul operațiunilor ce depășesc anumite limite de sume, asigurându-se astfel controlul asupra realizării operațiunilor respective de către nivelul de conducere competent și stabilirea responsabilităților;

f) verificări ale tranzacțiilor efectuate de instituțiile de credit și reconcilierii, în special acolo unde există diferențe între metodologiile sau sistemele de evaluare utilizate în compartimentele însărcinate cu inițierea tranzacțiilor (front office) și compartimentele însărcinate cu înregistrarea și monitorizarea tranzacțiilor inițiate (back office). Rezultatele verificărilor vor fi comunicate nivelului de conducere competent.

Art. 19. — Activitățile de control desfășurate de o casă centrală a cooperativelor de credit la nivelul rețelei cooperatiste de credit vor include cel puțin următoarele:

a) analize la nivelul consiliului de administrație și al conducătorilor casei centrale a cooperativelor de credit;

b) analiza încadrării în limitele impuse expunerilor la risc la nivelul rețelei cooperatiste de credit și urmărirea modului în care sunt soluționate situațiile de neconformitate.

3.2. — Separarea responsabilităților

Art. 20. — Instituțiile de credit trebuie să realizeze o repartizare corespunzătoare a atribuțiilor la toate nivelurile organizatorice și să se asigure că personalului nu îi sunt alocate responsabilități care să conducă la conflicte de interese (de exemplu: responsabilități duale ale unei persoane în domenii cum ar fi: acționarea în front-office și back-office, aprobarea tragerii fondurilor și tragerea efectivă, evaluarea documentației de credit și monitorizarea clientului după contractarea creditului etc.).

Art. 21. — Domeniile care pot fi afectate de potențiale conflicte de interese trebuie să fie identificate și supuse unei monitorizări independente exercitate de persoane neimplicate direct în activitățile respective, a căror informare este efectuată pe baza unor linii de raportare stabilite în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 4-a

Informare și comunicare

Art. 22. — Casa centrală a cooperativelor de credit este responsabilă pentru respectarea principiilor de informare și comunicare la nivelul rețelei cooperatiste de credit afiliate.

4.1. — Informare

Art. 23. — (1) Instituțiile de credit trebuie să asigure existența datelor financiare, operaționale și de conformitate, adecvate și complete, pentru desfășurarea activității lor.

(2) Instituțiile de credit trebuie să dispună de informații despre piață referitoare la evenimente și condiții care sunt relevante pentru luarea deciziilor.

(3) Informațiile trebuie să fie credibile, relevante, complete, oportune, accesibile și furnizate într-un format consecvent.

Art. 24. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de sisteme informaționale adecvate, care să acopere toate activitățile acestora.

Art. 25. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri pentru a preveni utilizarea necorespunzătoare a informației, prin care să se evite:

a) prejudicierea, directă sau indirectă, a reputației acestora;

b) dezvăluirea informațiilor secrete sau confidentiale;

c) utilizarea informațiilor de către personalul instituției de credit pentru obținerea unor beneficii personale.

Art. 26. — (1) În cadrul sistemului informațional instituțiile de credit trebuie să dispună de sisteme informatice.

Arhitectura acestor sisteme trebuie să asigure un grad adecvat de securitate a informației. Monitorizarea sistemelor informatice va fi asigurată de o structură de personal independentă de cea care le utilizează.

(2) Instituțiile de credit trebuie să dispună de prevederi referitoare la organizarea și controlul intern al procesării informațiilor în formă electronică, astfel încât să fie posibilă obținerea de probe de audit.

Art. 27. — (1) În vederea evitării apariției disfuncționalităților în cadrul activității și a eventualelor pierderi generate de acestea, instituțiile de credit trebuie să controleze eficient riscurile implicate de utilizarea sistemelor informatice. În acest scop, se vor efectua atât controale generale la nivelul întregului sistem informatic, cât și controale la nivelul fiecărei aplicații informatice din componența acestuia.

(2) Controalele generale se efectuează asupra infrastructurii hardware și de comunicații a sistemelor informatice (sisteme *mainframe*, sisteme client/server, routere, echipamente de rețea, stații de lucru ale utilizatorilor finali), precum și asupra sistemelor de operare care asigură funcționarea acestora. Controalele au drept scop verificarea funcționării continue și corespunzătoare a acestora.

(3) Controalele generale includ și verificarea existenței și aplicării unei strategii de informatizare, a procedurilor interne de salvare și restaurare a datelor, a politicilor de efectuare a achizițiilor, a procedurilor de dezvoltare a aplicațiilor informatice, a procedurilor de administrare și întreținere, precum și a politicilor de securitate vizând accesul fizic și logic la resursele sistemului informatic.

(4) Controalele efectuate la nivelul aplicațiilor informatice reprezintă proceduri de validare și control incluse în codul aplicațiilor informatice utilizate, precum și proceduri manuale de verificare a modului de procesare a tranzacțiilor și efectuării operațiunilor.

Art. 28. — (1) În vederea evitării pierderilor generate de întreruperea activității datorită unor factori externi ce nu pot fi controlați de către instituțiile de credit, acestea, trebuie să elaboreze planuri alternative (de rezervă), care să le permită reluarea activității în cazul apariției unor situații neprevăzute. Replicarea sistemelor critice trebuie asigurată fie prin existența unor sisteme de rezervă situate într-o altă locație aparținând instituției de credit (centru de back-up), fie prin intermediul unui furnizor extern de servicii.

(2) Funcționarea planurilor alternative trebuie testată periodic prin simularea operațiunilor pe sistemele de rezervă, în scopul verificării disponibilității acestora.

4.2. — Comunicare

Art. 29. — În vederea organizării unui sistem de control intern eficient, instituțiile de credit trebuie să dispună de canale de comunicare care să asigure că personalul instituțiilor de credit cunoaște politicile și procedurile cu implicații asupra atribuțiilor și responsabilităților sale și că orice alte informații relevante ajung în timp util la acesta.

Art. 30. — Structura organizatorică a instituțiilor de credit trebuie să asigure un flux corespunzător de informații, pe verticală (în ambele sensuri) și pe orizontală, care să permită următoarele:

a) informarea consiliului de administrație și a conducătorilor asupra riscurilor aferente activității și funcționării instituțiilor de credit;

b) informarea nivelurilor inferioare de conducere operativă și a personalului atât asupra strategiilor instituțiilor de credit, cât și asupra politicilor și procedurilor stabilite;

c) difuzarea informațiilor între compartimentele și sediile secundare ale instituțiilor de credit pentru care respectivele informații au relevanță.

SECȚIUNEA a 5-a

Activitățile de monitorizare și corectare a deficiențelor

Art. 31. — (1) Instituțiile de credit trebuie să monitorizeze permanent eficacitatea sistemului de control intern, cu luarea în considerare a modificărilor intervenite în condițiile interne și externe de desfășurare a activității.

(2) Instituțiile de credit trebuie să asigure un rol important auditului intern în procesul de monitorizare a sistemului de control intern.

(3) Monitorizarea eficacității sistemului de control intern va fi efectuată atât de personalul responsabil pentru fiecare compartiment și sediu secundar al instituției de credit, cât și de auditul intern.

(4) Monitorizarea eficacității sistemului de control intern trebuie să facă parte din activitățile zilnice ale instituțiilor de credit și trebuie să includă și evaluări separate ale sistemului de control intern în general.

(5) Evaluările separate, periodice, ale sistemului de control intern vor fi efectuate atât de personalul responsabil pentru fiecare compartiment și sediu secundar (autoevaluare), cât și de auditul intern.

(6) Frecvența cu care trebuie monitorizate diferitele activități ale instituțiilor de credit depinde de riscurile implicate de activitățile respective, precum și de natura și frecvența schimbărilor din activitatea respectivă.

Art. 32. — (1) Deficiențele identificate în legătură cu sistemul de control intern trebuie să fie raportate imediat nivelului de conducere competent care trebuie să ia măsuri pentru remedierea cu promptitudine a acestora.

(2) Deficiențele majore ale sistemului de control intern trebuie să fie raportate conducătorilor instituțiilor de credit și consiliului de administrație al acestora.

(3) Conducătorii instituțiilor de credit au responsabilitatea de a stabili un sistem de detectare a deficiențelor sistemului de control intern și de a întreprinde măsuri pentru soluționarea respectivelor deficiențe.

Art. 33. — Casa centrală a cooperativelor de credit va monitoriza permanent atingerea obiectivelor de control intern la nivelul rețelei cooperatiste de credit, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor prezentei secțiuni.

CAPITOLUL III

Administrarea riscurilor semnificative

SECȚIUNEA 1

Cadrul general

Art. 34. — Instituțiile de credit trebuie să ia măsuri pe linia administrării următoarelor riscuri semnificative: riscul de credit, riscul de piață, riscul de lichiditate, riscul operațional și riscul reputațional.

Art. 35. — În domeniul administrării riscurilor semnificative, consiliul de administrație al instituțiilor de credit are cel puțin următoarele atribuții:

a) să aprobe și să reconsidere profilul de risc al acestora;

b) să aprobe politicile privind administrarea riscurilor respective, să le analizeze periodic, cel puțin anual, și să dispună revizuirea acestora, după caz;

c) să asigure luarea de către conducătorii instituției de credit a măsurilor necesare pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscurilor, inclusiv pentru activitățile externalizate;

d) să aprobe procedurile de stabilire a competențelor și a responsabilităților în domeniul administrării riscurilor;

e) să aprobe externalizarea unor activități;

f) să aprobe politica de instruire a personalului;

Art. 36. — În domeniul administrării riscurilor semnificative, conducătorii instituțiilor de credit sunt responsabili cel puțin pentru următoarele:

a) implementarea strategiilor aprobate de consiliul de administrație și asigurarea comunicării acestora personalului implicat în punerea lor în aplicare;

b) asigurarea comunicării politicilor și procedurilor pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscurilor personalului implicat în punerea lor în aplicare;

c) menținerea unor sisteme de raportare corespunzătoare a expunerilor la riscuri, precum și a altor aspecte legate de riscuri;

d) menținerea limitelor corespunzătoare privind expunerea la riscuri, inclusiv pentru condiții de criză, în conformitate cu mărimea, complexitatea și situația financiară a instituției de credit;

e) menținerea eficienței și eficacității sistemului de control intern;

f) analizarea oportunității externalizării unor activități prin prisma riscurilor implicate de externalizare;

g) supravegherea și monitorizarea contractului de externalizare;

h) asigurarea unui personal calificat, având experiența și cunoștințele necesare;

i) asigurarea instruirii corespunzătoare a personalului;

j) asigurarea concordanței politicilor de remunerare a personalului cu strategia instituției de credit privind riscurile.

Art. 37. — În procesul de administrare a riscurilor, instituțiile de credit trebuie să constituie un comitet de administrare a riscurilor, potrivit prevederilor secțiunii a 5-a din prezentul capitol.

Art. 38. — (1) Instituțiile de credit trebuie să opteze pentru un profil de risc, stabilind obiectivul și strategia pentru fiecare risc semnificativ, inclusiv în ceea ce privește activitățile externalizate.

(2) Instituțiile de credit vor stabili tipurile de riscuri pe care sunt pregătite să le asume, precum și pragul de la care un risc este considerat semnificativ. La stabilirea acestora se vor avea în vedere natura, dimensiunea și complexitatea activității.

(3) Strategia instituțiilor de credit privind administrarea riscurilor semnificative trebuie să determine raportul dintre risc și profit pe care instituția de credit îl consideră acceptabil în condițiile asigurării continuității activității acesteia pe baze sănătoase și prudente.

Art. 39. — Instituțiile de credit trebuie să adopte politici pentru administrarea riscurilor semnificative, în vederea implementării profilului de risc ales. Politicile respective trebuie să corespundă strategiilor generale, să fie corelate cu nivelul fondurilor proprii ale instituțiilor de credit și cu experiența acestora în administrarea riscurilor, precum și cu disponibilitatea de expunere la risc stabilită de consiliul de administrație.

Art. 40. — (1) Politicile privind administrarea riscurilor semnificative, corespunzătoare naturii, dimensiunii și complexității activităților instituțiilor de credit, trebuie să fie transpuse în mod clar și transparent în norme interne, proceduri, inclusiv în manuale și coduri de conduită, făcându-se distincție între standardele generale aplicabile întregului personal și regulile specifice aplicabile anumitor categorii de personal.

(2) Pentru activitatea de tipul „electronic banking”, inclusiv cea de emisiune și administrare de monedă electronică, instituțiile de credit trebuie să dezvolte politici și proceduri care să asigure integritatea, autenticitatea și confidențialitatea datelor, precum și securitatea proceselor de operare.

Art. 41. — (1) Politicile de administrare a riscurilor semnificative trebuie să asigure, după caz, stabilirea cel puțin a:

a) unui sistem de proceduri de autorizare a operațiunilor afectate de riscurile respective;

b) unui sistem de stabilire a limitelor expunerii la risc și de monitorizare a acestora, care să reflecte profilul de risc ales și care să fie în conformitate cu legislația și cu reglementările în vigoare; limitele stabilite la nivelul activităților și/sau compartimentelor/sediilor secundare trebuie corelate cu cele stabilite la nivel de ansamblu al instituțiilor de credit;

c) unui sistem de raportare a expunerilor la riscuri, precum și altor aspecte legate de riscuri către nivelurile de conducere corespunzătoare;

d) unui sistem de proceduri pentru situații neprevăzute;

e) unor criterii de recrutare și remunerare a personalului, care să stabilească standarde ridicate pentru pregătirea, experiența și integritatea acestuia;

f) unui program de instruire a personalului;

(2) Politicile de securitate ale instituțiilor de credit aferente activității de tipul „electronic banking”, inclusiv a celei de emisiune și administrare de monedă electronică, trebuie să cuprindă cel puțin: definirea responsabilităților pentru dezvoltarea și implementarea unor proceduri de securitate a informațiilor, stabilirea unor proceduri pentru evaluarea conformității cu politica, punerea în aplicare a unor măsuri de remediere și raportarea situațiilor de nerespectare a măsurilor de securitate.

(3) Procedurile de securitate ale instituțiilor de credit, aferente activității de tipul „electronic banking”, inclusiv a celei de emisiune și administrare de monedă electronică, trebuie să cuprindă o combinație de elemente de hardware și software, cum ar fi: codificare, parole, firewalls, controale ale virusilor și monitorizarea angajaților.

(4) Pentru activitățile cu instrumente financiare derivate, băncile trebuie să stabilească politici și proceduri de evaluare a pozițiilor și să verifice respectarea acestora, a frecvenței de evaluare, precum și a independenței și calității surselor de stabilire a prețurilor de evaluare, în special pentru instrumentele emise și tranzacționate pe piețe cu lichiditate scăzută.

(5) Prevederile alin. (4) se vor aplica în mod corespunzător și în cazul pozițiilor pe care băncile le dețin în valori mobiliare necotate pe piețe organizate.

Art. 42. — (1) Înainte de angajarea în activități cu instrumente financiare derivate, conducătorii băncilor trebuie să se asigure că sunt obținute toate aprobările prevăzute de cadrul legal și de reglementare și că există proceduri de administrare și sisteme de control al riscurilor adecvate.

(2) Decizia privind angajarea băncilor în activități cu instrumente financiare derivate va fi de competența consiliului de administrație și se va baza cel puțin pe următoarele:

a) descrierea instrumentelor financiare derivate relevante, precum și a piețelor și strategiilor propuse;

b) resursele necesare pentru stabilirea de sisteme eficiente de administrare a riscurilor, precum și pentru atragerea de personal cu experiență în tranzacționarea instrumentelor financiare derivate;

c) analiza activităților propuse în funcție de situația financiară generală a băncii și de fondurile proprii ale acesteia;

d) analiza riscurilor cu care băncile se pot confrunta ca urmare a desfășurării activităților respective;

e) procedurile pe care băncile le vor utiliza pentru a evalua, monitoriza și controla riscurile;

f) tratamentul contabil relevant;

g) tratamentul fiscal relevant;

h) analiza oricărei restricții legale privind desfășurarea respectivelor activități.

Art. 43. — (1) Instituțiile de credit trebuie să efectueze sistematic o evaluare a riscurilor semnificative.

(2) Evaluarea riscurilor trebuie să țină cont și de:

a) implicațiile corelării fiecărui risc semnificativ cu celelalte riscuri semnificative la care se expune instituția de credit;

b) previziunile profitului și fondurilor proprii pe baza diferitelor scenarii în condiții de criză, inclusiv o cuantificare a pierderilor maxime în condiții extreme.

(3) Scenariile în condiții de criză trebuie să aibă în vedere identificarea evenimentelor posibile sau a modificărilor viitoare ale condițiilor economice care ar putea avea efecte nefavorabile asupra expunerilor instituției de credit la riscurile semnificative, precum și evaluarea capacității instituției de credit de a face față acestora.

Art. 44. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de un sistem de informare adecvat pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și documentarea sistematică a riscurilor semnificative atât la nivelul instituțiilor de credit, cât și la nivelul compartimentelor și sediilor secundare ale acestora.

Art. 45. — Instituțiile de credit trebuie să asigure că există o separare corespunzătoare a atribuțiilor în cadrul procesului de administrare a riscurilor, pentru evitarea potențialelor conflicte de interese.

Art. 46. — Instituțiile de credit trebuie să asigure o monitorizare sistematică a conformității cu procedurile stabilite pentru riscurile semnificative și să soluționeze deficiențele constatate.

Art. 47. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de un sistem adecvat de control intern asupra procesului de administrare a riscurilor semnificative, care implică analize independente și regulare și evaluări ale eficacității sistemului și, acolo unde se impune, asigurarea remedierii deficiențelor constatate. Rezultatele unor astfel de analize trebuie să fie comunicate în mod direct consiliului de administrație, comitetului de administrare a riscurilor și comitetului de audit.

Art. 48. — Casa centrală a cooperativelor de credit trebuie să ia măsuri pe linia administrării riscurilor semnificative și a respectării principiilor de administrare a acestor riscuri la nivelul rețelei cooperatiste de credit, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor prezentului capitol.

SECȚIUNEA a 2-a

Administrarea riscului de credit și a riscului de țară

Art. 49. — Strategia instituțiilor de credit privind riscul de credit trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) categoriile de credit pe care dorește să le promoveze, tipul expunerii, sectorul economic, forma de proprietate, categoria contrapartidei, rezidența, aria geografică, moneda, durata inițială și profitabilitatea estimată;

b) identificarea piețelor pe care doresc să acționeze și determinarea caracteristicilor portofoliului de credite (inclusiv gradul de diversificare și gradul de concentrare).

Art. 50. — (1) Politicile și procedurile instituțiilor de credit privind riscul de credit trebuie să se refere la toate activitățile acestora și trebuie să aibă în vedere atât creditele la nivel individual, cât și întregul portofoliu.

(2) Politicile și procedurile vor trebui stabilite și implementate de către instituțiile de credit astfel încât să se asigure următoarele:

a) menținerea unor standarde sănătoase de creditare;

b) monitorizarea și controlul riscului de credit;

c) evaluarea corespunzătoare a noilor oportunități de afaceri;

d) identificarea și administrarea creditelor neperformante.

(3) Politicile instituțiilor de credit vor stabili cadrul de desfășurare a activității de creditare și se vor referi inclusiv la următoarele:

a) contrapartidele eligibile și condițiile ce trebuie îndeplinite de către acestea pentru a putea intra în relație de afaceri cu instituția de credit;

b) garanțiile acceptabile de către instituția de credit.

(4) În vederea prevenirii intrării în relații de afaceri cu persoane implicate în activități frauduloase și alte activități de natură infracțională, instituțiile de credit trebuie să aibă în funcțiune politici stricte care să includă cel puțin:

a) solicitarea de referințe și informații de la persoane autorizate;

b) consultarea informațiilor puse la dispoziție instituțiilor de credit de structuri, constituite sub forma Centralei Riscurilor Bancare sau sub forma unor entități cu activitate similară, organizate în condițiile legii, având drept scop colectarea și furnizarea de informații privind situația contrapartidei în calitatea sa de beneficiar de credite ori alte informații de natură financiară;

c) cunoașterea structurii participanților la capitalul societății, precum și a persoanelor responsabile de administrarea acesteia, în cazul clienților persoane juridice, verificarea referințelor și a situației financiare personale a administratorilor și asociaților.

Art. 51. — Instituțiile de credit trebuie să evalueze riscul de credit aferent tuturor activităților ce sunt afectate de acest risc, indiferent dacă rezultatele respectivelor activități sunt reflectate în bilanț sau în afara bilanțului.

Art. 52. — (1) La evaluarea riscului de credit instituțiile de credit trebuie să ia în considerare cel puțin:

a) performanța financiară curentă și previzionată a contrapartidelor;

b) concentrarea expunerilor față de contrapartide, piețele în care acestea operează, sectoarele economice și țările unde sunt stabilite;

c) capacitatea de punere în aplicare, din punct de vedere legal, a angajamentelor contractuale;

d) capacitatea și posibilitatea de a executa garanțiile, în condițiile pieței;

e) angajamentele contractuale cu persoanele aflate în relații speciale cu instituțiile de credit, personalul propriu, precum și familia acestuia.

(2) În ceea ce privește cadrul contractual, instituțiile de credit trebuie să aibă în vedere cel puțin următoarele:

a) natura specifică a creditului;

b) clauzele contractuale aferente creditului;

c) profilul expunerii până la scadență prin prisma evoluțiilor potențiale ale pieței;

d) existența garanțiilor reale sau personale;

e) probabilitatea nerespectării obligațiilor contractuale, stabilită pe baza unui sistem intern de rating.

Art. 53. — (1) Instituțiile de credit trebuie să desfășoare activitatea de creditare în baza unor criterii sănătoase și bine definite de acordare a creditelor.

(2) În activitatea de creditare, instituțiile de credit trebuie să aibă în vedere cel puțin următoarele:

a) destinația creditului și sursa de rambursare a acestuia;

b) profilul de risc curent al contrapartidei și garanțiile prezentate, precum și sensibilitatea garanțiilor la evoluțiile economice și cele ale pieței;

c) istoricul serviciului datoriei aferent contrapartidei și capacitatea curentă și viitoare de rambursare a acesteia, bazată de evoluțiile financiare istorice și proiecțiile viitoarelor fluxuri de numerar;

d) experiența în activitate a contrapartidei și sectorul economic în care aceasta își desfășoară activitatea, precum și poziția sa în cadrul acestui sector, în cazul creditelor comerciale;

e) termenii și condițiile propuse în contractul de creditare, inclusiv clauzele destinate să limiteze modificările în profilul de risc viitor al contrapartidei;

f) capacitatea instituțiilor de credit de executare și valorificarea garanțiilor, dacă este cazul, într-un termen cât mai scurt.

(3) Creditele care depășesc un anumit procent din fondurile proprii ale instituțiilor de credit și/sau care presupun un risc de credit ridicat ori cele care nu se înscriu în politica în domeniul creditării trebuie să fie aprobate la nivelul consiliului de administrație.

Art. 54. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri de identificare și înregistrare a expunerilor mari și a modificărilor care pot interveni asupra lor, precum și de

mecanisme de monitorizare a acestor expuneri în funcție de politica în materie de expuneri.

Art. 55. — (1) La aprobarea pentru prima dată a contrapartidelor, instituțiile de credit trebuie să ia în considerare integritatea și reputația acestora, precum și capacitatea lor juridică de a-și asuma obligații.

(2) Instituțiile de credit trebuie să se asigure că informațiile pe care le primesc sunt suficiente pentru luarea unei decizii de creditare corecte.

Art. 56. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri pentru aprobarea noilor credite, precum și pentru restructurarea celor existente (de exemplu: reeșalonare, refinanțare).

(2) Refinanțarea creditelor nu va conduce la încadrarea acestora într-o categorie de clasificare superioară.

(3) Instituțiile de credit vor clasifica creditele reeșalonate în condiții mai stricte decât cele asociate situației inițiale a respectivelor credite.

(4) Procedurile prevăzute la alin. (1) trebuie să stabilească competențele și responsabilitățile în legătură cu deciziile prezentate la alineatul respectiv.

Art. 57. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri pentru evaluarea continuă a garanțiilor reale.

(2) În legătură cu garanțiile personale, instituțiile de credit trebuie să evalueze capacitatea garanțiilor de a-și asuma obligații.

Art. 58. — Instituțiile de credit trebuie să aibă proceduri de stabilire, într-o manieră consecventă, de la o perioadă la alta, a provizioanelor specifice și a provizioanelor generale pentru riscul de credit (provizioane constituite pentru pierderi potențiale, neidentificate în mod specific, dar pe care experiența le precizează ca fiind prezente în portofoliul de credite) și trebuie să dispună de suficiente fonduri proprii pentru a înregistra un nivel de solvabilitate corespunzător.

Art. 59. — (1) Instituțiile de credit trebuie să stabilească limite privind expunerile la riscul de credit și să monitorizeze respectarea acestora.

(2) Limitele de expunere trebuie stabilite în legătură cu orice activitate a instituției de credit care implică risc de credit.

(3) Limitele trebuie stabilite la nivel de ansamblu al instituției de credit, iar limitele stabilite la nivelul compartimentelor și sediilor secundare ale instituției de credit trebuie să fie corelate cu acestea.

(4) Instituțiile de credit trebuie să stabilească limite și pentru diverse sectoare economice, regiuni geografice și produse bancare specifice.

Art. 60. — Personalul instituției de credit implicat în activitatea de creditare trebuie să aibă o experiență corespunzătoare dimensiunii și complexității operațiunilor în legătură cu care are competențe.

Art. 61. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de sisteme de informare în baza cărora aspectele legate de riscul de credit să fie raportate la timp, cu accent pe înregistrarea de credite neperformante și/sau identificarea neconformării cu limitele de expunere stabilite.

(2) Sistemele de informare trebuie să permită evaluarea de către instituția de credit a riscului de credit aferent elementelor din bilanț și din afara bilanțului.

(3) Sistemele de informare trebuie să furnizeze informații adecvate privind componența portofoliului de credite, precum și informații care să permită identificarea oricăror concentrări de risc.

Art. 62. — Sistemul de monitorizare a riscului de credit va cuprinde cel puțin următoarele:

a) înțelegerea situației financiare curente a contrapartidei;

b) urmărirea conformității cu clauzele contractuale;

c) evaluarea gradului de acoperire cu garanții a expunerii în raport cu situația curentă a contrapartidei;

d) actualizarea dosarului de credit, obținerea de informații financiare curente.

Art. 63. — În cadrul activităților de control intern, instituțiile de credit trebuie să dispună de un sistem pentru remedierea la timp a situației creditelor a căror calitate se deteriorează și pentru administrarea creditelor neperformante.

Art. 64. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de politici și de proceduri corespunzătoare pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de țară și riscului de transfer.

(2) La monitorizarea riscului de țară, instituțiile de credit trebuie să aibă în vedere cel puțin următoarele:

a) incapacitatea potențială de onorare a obligațiilor de către contrapartidele din cadrul unui sector privat străin, ce poate fi cauzată de factori economici specifici țării respective;

b) imposibilitatea de punere în aplicare a contractelor de creditare, precum și incapacitatea și imposibilitatea de a executa la timp garanțiile în baza cadrului legal național al împrumutului.

(3) Instituțiile de credit trebuie să stabilească și să monitorizeze expunerile pe fiecare țară și să ia măsuri corespunzătoare în cazul înregistrării unor evoluții necorespunzătoare.

SECȚIUNEA a 3-a

Administrarea altor riscuri semnificative

3.1. — Riscul de piață

Art. 65. — (1) Politicile instituțiilor de credit privind administrarea riscului de piață trebuie să se refere cel puțin la riscurile pe care acestea intenționează să și le asume, precum și la modul în care respectivele riscuri sunt controlate.

(2) Politicile prevăzute la alin. (1) trebuie să definească instrumentele financiare autorizate a fi utilizate, strategiile de acoperire împotriva riscurilor, oportunitățile legate de asumarea de poziții, precum și parametrii cantitativi care definesc nivelul riscului de piață acceptabil pentru instituțiile de credit.

Art. 66. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri de autorizare pentru pozițiile asumate.

(2) Instituțiile de credit trebuie să stabilească limite în legătură cu expunerile la riscurile asumate și să monitorizeze respectarea acestora. Limitele trebuie să specifice pozițiile permise a fi asumate.

(3) Instituțiile de credit pot stabili limite la nivelul unităților funcționale, portofoliilor, tipurilor de instrumente financiare sau instrumente financiare specifice.

(4) Instituțiile de credit trebuie să stabilească dacă limitele nu pot fi în nici o situație depășite sau dacă, în condiții clar specificate, depășirea acestora poate fi tolerată pentru o perioadă scurtă.

Art. 67. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de planuri alternative care să cuprindă procedurile ce trebuie aplicate în cazuri de criză. Procedurile respective trebuie să se refere inclusiv la punerea în evidență a pozițiilor deschise ce pot fi afectate de riscul de piață, precum și la variante de închidere a acestor poziții în astfel de situații.

Art. 68. — Instituțiile de credit trebuie să efectueze evaluarea riscului de piață, avându-se în vedere cel puțin următoarele:

a) toate activitățile ale căror rezultate sunt sensibile la fluctuațiile înregistrate de prețuri, rata dobânzii și/sau cursul valutar pe piață, indiferent dacă rezultatele respectivelor activități sunt reflectate în bilanș sau în afara bilanșului;

b) evoluțiile înregistrate în legătură cu lichiditatea diferitelor piețe financiare;

c) pozițiile deschise înregistrate în legătură cu toate activitățile;

d) concentrările de risc în cadrul pozițiilor din portofoliul pentru tranzacții (trading book);

e) impactul corelării dintre diferitele activități ale instituțiilor de credit în care sunt utilizate instrumente financiare;

f) instrumentele financiare complexe, cum ar fi instrumentele financiare derivate.

Art. 69. — Instituțiile de credit trebuie să dezvolte sisteme de evaluare a riscului de piață, pe baza cărora să poată fi evaluate riscurile asociate activelor, pasivelor și elementelor în afara bilanșului și care să utilizeze tehnici de evaluare adecvate.

Art. 70. — (1) Instituțiile de credit vor dispune de proceduri de administrare a riscurilor de piață pentru toate activitățile care implică astfel de riscuri, cum ar fi:

a) proceduri pentru desfășurarea activităților care, prin specificul lor, afectează dimensiunile riscului de piață la care instituțiile de credit sunt expuse, inclusiv proceduri pentru asumarea de poziții;

b) proceduri pentru utilizarea instrumentelor financiare.

(2) În legătură cu pozițiile din portofoliul pentru tranzacții, instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri care implică cel puțin următoarele:

a) evaluarea respectivelor poziții la valoarea de piață, precum și calcularea expunerilor cel puțin zilnic;

b) identificarea imediată a depășirilor de limite, precum și raportarea și evaluarea acestora cel puțin zilnic;

c) monitorizarea continuă a lichidității portofoliului pentru tranzacții;

d) evaluarea și monitorizarea permanentă a pozițiilor deschise, cu luarea în considerare a dimensiunii, scadenței și complexității acestora.

Art. 71. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de un sistem de informare adecvat pentru evaluarea, monitorizarea, controlul și raportarea expunerilor afectate de riscul de piață.

(2) Raportările trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) expunerile agregate la nivel de instituție de credit;

b) gradul de conformitate cu politicile și limitele stabilite;

c) rezultatul testelor efectuate pentru condiții de criză;

d) sinteze ale constatărilor rezultate ca urmare a analizei politicilor, procedurilor și adecvării sistemului de administrare a riscurilor, inclusiv ale constatărilor auditului intern și auditului financiar al instituțiilor de credit.

(3) Raportările trebuie transmise conducătorilor și, într-o formă sintetică, consiliului de administrație.

3.2. — Riscul de lichiditate

Art. 72. — Instituțiile de credit trebuie să își dezvolte strategia în domeniul administrării lichidității, care trebuie să includă și o componentă a administrării zilnice a acesteia.

Art. 73. — Politicile instituțiilor de credit privind administrarea lichidității trebuie să se refere cel puțin la următoarele:

a) componența activelor, prin prisma lichidității și a capacității acestora de a fi tranzacționate pe piață, a pasivelor, precum și a elementelor din afara bilanșului;

b) modul de administrare a lichidității pe principalele valute cu care operează atât la nivel individual, cât și la nivel agregat;

c) utilizarea anumitor instrumente financiare, cum ar fi instrumentele financiare derivate.

Art. 74. — (1) Instituțiile de credit trebuie să aibă proceduri de evaluare și monitorizare a poziției lichidității, stabilite pe baza analizei fluxurilor de numerar viitoare, determinate în funcție de evoluțiile viitoare ale elementelor de activ, de pasiv și din afara bilanșului. Fluxurile de numerar viitoare vor fi distribuite pe benzi de scadențe.

(2) Instituțiile de credit vor calcula indicatori de lichiditate, pentru care vor stabili limite.

(3) Instituțiile de credit vor stabili perioada în raport cu care se determină poziția lichidității, precum și frecvența de determinare a acesteia, în funcție de natura activității lor.

(4) Instituțiile de credit trebuie să determine poziția lichidității pe baza unor scenarii care să țină cont atât de factori

interni (specificali instituțiilor de credit), cât și de factori externi (legați de evoluțiile pieței).

(5) Instituțiile de credit trebuie să revizuiască periodic scenariile utilizate în administrarea lichidității, pentru a determina dacă acestea continuă să fie valabile. În acest scop, instituțiile de credit vor lua următoarele măsuri:

a) determinarea nivelului activelor potențiale (de exemplu: active ajunse la scadență ce ar putea fi reînnoite, cereri de noi credite ce ar putea fi aprobate, trageri din angajamente de finanțare date de instituții de credit, ce ar putea fi efectuate);

b) determinarea capacității de tranzacționare pe piață a activelor;

c) determinarea evoluției elementelor de pasiv bilanțiere în condiții normale de desfășurare a activității (de exemplu: nivelul reînnoirii depozitelor și a altor elemente de pasiv, scadența efectivă a depozitelor la vedere sau a conturilor de economii, creșterea înregistrată în legătură cu noile depozite, monedă electronică emisă și vândută), precum și în condiții de criză (de exemplu, probabilitatea de rămânere la dispoziția instituției de credit a surselor de finanțare);

d) determinarea evoluției elementelor din afara bilanțului, inclusiv a pozițiilor rezultate din operațiuni cu instrumente financiare derivate.

Art. 75. — Instituțiile de credit trebuie să mențină relații stabile cu furnizorii surselor de finanțare, să asigure o diversificare corespunzătoare a acestor surse prin evitarea concentrărilor în domeniul finanțării.

Art. 76. — (1) În vederea implementării strategiei instituției de credit privind administrarea lichidității în condiții de criză, instituțiile de credit trebuie să dispună de planuri alternative și de proceduri de remediere.

(2) Un plan alternativ în condiții de criză presupune cel puțin:

a) existența unor fluxuri de informații oportune și neîntrerupte care să permită conducerii luarea unor decizii rapide;

b) luarea de măsuri pentru modificarea evoluției elementelor de activ și de pasiv;

c) menținerea relațiilor cu furnizorii surselor de finanțare;

d) orientarea către piețe alternative;

e) apelarea la facilitățile de credit avute la dispoziție și neutilizate.

3.3. — Riscul operațional și alte riscuri semnificative

Art. 77. — Instituțiile de credit trebuie să definească riscul operațional pentru necesități interne.

Art. 78. — Instituțiile de credit trebuie să aibă politici privind administrarea riscului operațional, care vor lua în considerare cel puțin următoarele tipuri de evenimente generatoare ale unui astfel de risc:

a) fraudă internă (de exemplu: raportarea cu rea-credință a pozițiilor, furtul, încheierea de către salariați de tranzacții în cont propriu);

b) fraudă externă (de exemplu: tâlhăria, falsificarea, spargerea unor coduri aferente sistemelor informatice);

c) condițiile aferente efectuării angajărilor de personal și siguranța locului de muncă (de exemplu: cererile compensatorii ale personalului, nerespectarea normelor de protecție a muncii, promovarea unor practici discriminatorii);

d) practici defectuoase legate de clientelă, produse și activități (de exemplu: utilizarea necorespunzătoare a informațiilor confidențiale deținute în legătură cu clientela, spălarea banilor, vânzarea unor produse neautorizate, folosirea greșită de către clienți a produselor și serviciilor aferente sistemului „electronic banking”);

e) punerea în pericol a activelor corporale (de exemplu: acte de terorism sau vandalism, incendii, cutremure);

f) întreruperea activității și funcționarea defectuoasă a sistemelor (de exemplu: defecțiuni ale componentelor hardware și software, probleme legate de telecomunicații, proiectarea,

implementarea și întreținerea defectuoasă a sistemului „electronic banking”);

g) tratamentul aplicat clienților și contrapartidelor comerciale, precum și procesarea defectuoasă a datelor legate de aceștia (de exemplu: înregistrarea eronată a datelor de intrare, administrarea defectuoasă a garanțiilor reale, documentația legală incompletă, accesul neautorizat la conturile clienților, litigii);

h) securitatea sistemului „electronic banking” (de exemplu: angajamente ale instituției de credit rezultate în mod fraudulos prin contrafacerea monedei electronice sau înregistrarea unor pierderi ori a unor angajamente suplimentare de către clienți în cazul unui acces defectuos în cadrul sistemului).

Art. 79. — În scopul identificării și evaluării riscului operațional, instituțiile de credit trebuie să ia cel puțin următoarele măsuri:

a) evaluarea operațiunilor și activităților în vederea determinării celor vulnerabile la riscul operațional;

b) stabilirea unor indicatori cu ajutorul cărora să poată fi determinată poziția instituției de credit afectate de riscul operațional (de exemplu, număr de tranzacții nefinalizate, frecvența și/sau gravitatea erorilor și omisiunilor, rata de fluctuație a personalului, creșterea rapidă a activității), precum și a unor limite aferente acestora;

c) evaluarea permanentă a expunerilor la riscul operațional (de exemplu, pe baza datelor istorice legate de înregistrarea de pierderi, analizării unor scenarii diferite).

Art. 80. — Băncile trebuie să aibă sisteme și capacitate operațională adecvate activităților cu instrumente financiare derivate pe care acestea le desfășoară.

Art. 81. — Instituțiile de credit vor dispune de următoarele proceduri pentru administrarea riscului operațional:

a) proceduri de evaluare;

b) proceduri de monitorizare;

c) proceduri de reducere a riscului fie pe plan intern, prin corectarea la timp a erorilor constatate și prin introducerea unor tehnologii adecvate de procesare și asigurare a securității informațiilor, fie prin transferul riscului către alte domenii de activitate (de exemplu, asigurări împotriva unor evenimente).

Art. 82. — Instituțiile de credit trebuie să stabilească planuri de reîncepere a activității și pentru situații neprevăzute, care să ia în considerare diferite tipuri de scenarii, inclusiv în condiții de criză.

Art. 83. — (1) La evaluarea riscului juridic și a celui reputațional instituțiile de credit trebuie să ia în considerare cadrul legal și de reglementare, inclusiv în domeniul social, precum și orice alte elemente care le pot afecta activitatea (de exemplu: publicitatea negativă, conformă sau nu cu realitatea, făcută practicilor de afaceri și/sau persoanelor legate de acestea, pierderea încrederii în soliditatea unei instituții de credit, datorată încălcării grave a securității acesteia în urma unor atacuri interne sau externe asupra sistemului informațional, întâmpinarea de către clienți a unor probleme în utilizarea anumitor produse, fără a avea suficiente informații despre acestea și fără a cunoaște procedurile de remediere a problemelor respective, necunoașterea clară a drepturilor și obligațiilor părților unei tranzacții de tip „electronic banking”, inclusiv cu monedă electronică).

(2) În vederea reducerii riscului juridic și reputațional, instituțiile de credit pot dezvolta programe de educare a clienților pentru utilizarea noilor produse și servicii, pentru cunoașterea comisioanelor aferente acestora, pentru semnarea problemelor ce pot apărea și a modalităților de soluționare a acestora.

Art. 84. — (1) Înainte de a se angaja în tranzacții cu instrumente financiare derivate, băncile trebuie să se asigure că, potrivit cadrului legal și de reglementare, contrapartidele au capacitatea de a se angaja în astfel de tranzacții.

(2) Băncile trebuie să se asigure că obligațiile contrapartei care apar din tranzacții cu instrumente financiare derivate și drepturile lor asupra oricăror garanții reale primite de la o contrapartidă pot fi îndeplinite.

(3) Băncile trebuie să se asigure de întocmirea în mod corespunzător și posibil de pus în aplicare din punct de vedere legal a contractelor de compensare a creanțelor și obligațiilor reciproce decurgând din operațiuni cu instrumente având la bază cursul de schimb și rata dobânzii.

SECȚIUNEA a 4-a

Administrarea riscurilor asociate activităților externalizate

Art. 85. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de politici privind externalizarea activităților auxiliare sau conexe în raport cu activitățile principale.

(2) Instituțiile de credit trebuie să dispună de proceduri de administrare a riscurilor asociate activităților externalizate, respectiv a riscului juridic, a riscului reputațional și a riscului operațional.

(3) Procedurile de administrare a riscurilor asociate activităților externalizate se vor referi cel puțin la următoarele:

a) luarea deciziilor privind externalizarea unor noi activități sau modificarea celor existente;

b) selectarea și evaluarea societăților prestatoare de servicii auxiliare sau conexe în legătură cu aspecte cum ar fi: solvabilitatea, reputația, familiarizarea cu specificul sectorului instituțiilor de credit, calitatea serviciilor prestate, organizarea activității și controlul intern, existența unui personal competent, existența unui plan alternativ de redresare a activității, asigurarea confidențialității informației, în special în cazul celei legate de instrumentele de plată electronică;

c) monitorizarea modului în care societățile prestatoare de servicii auxiliare sau conexe desfășoară activitățile externalizate;

d) elaborarea de planuri alternative și stabilirea costurilor și resurselor necesare pentru schimbarea societăților prestatoare de servicii auxiliare sau conexe.

Art. 86. — (1) Instituțiile de credit pot externaliza activități doar în condițiile încheierii de contracte cu societăți prestatoare de servicii auxiliare sau conexe.

(2) Contractele încheiate cu societăți prestatoare de servicii auxiliare sau conexe în legătură cu activitățile externalizate trebuie să fie în formă scrisă și să asigure o alocare clară a responsabilităților fiecărei părți.

(3) Instituțiile de credit vor putea încheia contracte cu societăți prestatoare de servicii auxiliare sau conexe, în legătură cu activitățile externalizate, în următoarele condiții:

a) asigurarea existenței unor date actualizate și a altor informații la nivelul instituției de credit;

b) asigurarea accesului unor entități din România (Banca Națională a României, autorități sau instituții publice, casa centrală a cooperativelor de credit) la datele și informațiile aferente operațiunilor din România, în cazul externalizării unor activități în afara granițelor țării;

c) asigurarea securității/confidențialității datelor, cel puțin prin următoarele măsuri: angajamentul societății prestatoare de servicii auxiliare sau conexe și al personalului acesteia de a se supune regulilor de confidențialitate, drepturile contractuale ale instituției de credit de a lua măsuri împotriva societății prestatoare de servicii auxiliare sau conexe în cazul încălcării confidențialității, separarea datelor instituției de credit de cele ale societății prestatoare de servicii auxiliare sau conexe și de cele ale altor clienți ai acesteia.

Art. 87. — Instituțiile de credit nu pot externaliza următoarele activități:

a) activitățile principale prevăzute la art. 8 și 15³ din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare, la art. 7 din Legea nr. 541/2002 privind economisirea și creditarea în sistem colectiv pentru

domeniul locativ, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2003, și la art. 104 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr. 200/2002;

b) activitatea de audit intern, în condițiile în care furnizorul extern de servicii în domeniul auditului intern are și calitatea de auditor financiar al instituției de credit în cauză;

c) organizarea și ținerea contabilității, în condițiile în care între persoanele cărora le-ar fi externalizată activitatea de ținere a contabilității și auditorul financiar există legături ce afectează independența acestuia în exercitarea mandatului;

d) organizarea și desfășurarea activității juridice curente, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic;

e) orice alte activități care în urma externalizării nu mai pot fi controlate și desfășurate în conformitate cu regulile unei practici bancare prudente și sănătoase.

SECȚIUNEA a 5-a

Comitetul de administrare a riscurilor

Art. 88. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de un comitet de administrare a riscurilor. Comitetul de administrare a riscurilor este un comitet permanent, ale cărui funcționare și atribuții sunt reglementate de prezentele norme și de regulamentele interne ale fiecărei instituții de credit.

(2) Comitetul de administrare a riscurilor își poate desfășura lucrările în subcomitete, în funcție de mărimea și complexitatea instituțiilor de credit.

(3) Comitetul de administrare a riscurilor se constituie prin decizie a consiliului de administrație.

Art. 89. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de un regulament al comitetului de administrare a riscurilor, aprobat la nivelul consiliului de administrație și revizuit periodic, după caz, care să indice componența, autoritatea și responsabilitățile acestuia și modul de raportare către consiliul de administrație.

Art. 90. — (1) Membrii comitetului de administrare a riscurilor trebuie să aibă o experiență compatibilă cu responsabilitățile lor în cadrul acestuia.

(2) Comitetul de administrare a riscurilor este format din conducători ai instituției de credit și ai compartimentelor a căror activitate este afectată de riscurile semnificative și, dacă se consideră necesar, din acest comitet pot face parte și alți conducători de compartimente.

Art. 91. — Comitetul de administrare a riscurilor va avea cel puțin următoarele atribuții:

a) să asigure informarea consiliului de administrație asupra problemelor și evoluțiilor semnificative care ar putea influența profilul de risc al instituției de credit;

b) să dezvolte politici și proceduri adecvate pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscurilor semnificative;

c) să aprobe metodologii și modele adecvate pentru evaluarea riscurilor și limitarea expunerilor;

d) să stabilească limite corespunzătoare privind expunerea la riscuri, inclusiv pentru condiții de criză, în conformitate cu mărimea, complexitatea și situația financiară a instituției de credit, precum și proceduri necesare pentru aprobarea excepțiilor de la respectivele limite;

e) să aprobe angajarea instituțiilor de credit în noi activități, pe baza analizei riscurilor semnificative aferente acestora;

f) să analizeze măsura în care planurile alternative de care dispune banca corespund situațiilor neprevăzute cu care aceasta s-ar putea confrunta;

g) să prezinte consiliului de administrație informații suficiente de detaliate și oportune, care să permită acestuia să cunoască și să evalueze performanța conducerii în

monitorizarea și controlul riscurilor semnificative, potrivit politicilor aprobate, precum și performanța de ansamblu a instituției de credit;

h) să informeze regulat consiliul de administrație asupra situației expunerilor instituției de credit la riscuri și imediat, în cazul în care intervin schimbări semnificative în expunerea curentă sau viitoare a instituției de credit la riscurile respective;

i) să stabilească sisteme de raportare corespunzătoare a aspectelor legate de riscuri;

j) să stabilească competențele și responsabilitățile pentru administrarea și controlul expunerilor la riscuri.

CAPITOLUL IV

Organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit

SECȚIUNEA 1

Obiectivul auditului intern

Art. 92. — (1) Instituțiile de credit trebuie să organizeze auditul intern ca o componentă a activității de monitorizare a sistemului de control intern și a evaluării gradului de adecvare a nivelului fondurilor proprii în funcție de riscurile la care instituțiile de credit sunt expuse, în vederea asigurării unei evaluări independente a adecvării politicilor și procedurilor stabilite și a modului în care acestea sunt respectate.

(2) Casele centrale ale cooperativelor de credit trebuie să organizeze auditul intern și ca o componentă a activității de monitorizare a atingerii obiectivelor de control intern la nivelul rețelei cooperatiste de credit și a evaluării gradului de adecvare a nivelului fondurilor proprii ale rețelei cooperatiste de credit în funcție de riscurile la care aceasta este expusă, în vederea asigurării unei evaluări independente a adecvării politicilor stabilite și a modului în care acestea sunt respectate și, după caz, ca o componentă a activității de monitorizare a sistemului de control intern al cooperativelor de credit afiliate și a evaluării gradului de adecvare a nivelului fondurilor proprii ale acestora în funcție de riscurile la care sunt expuse, în vederea asigurării unei evaluări independente a adecvării politicilor și procedurilor stabilite și a modului în care acestea sunt respectate.

Art. 93. — (1) Obiectivul auditului intern îl reprezintă îmbunătățirea activității instituțiilor de credit.

(2) Obiectivul auditului intern al casei centrale a cooperativelor de credit îl reprezintă și îmbunătățirea activității rețelei cooperatiste de credit.

Art. 94. — (1) Auditul intern trebuie să acopere toate activitățile instituțiilor de credit, inclusiv activitățile sediilor secundare din țară și din străinătate.

(2) Auditul intern al casei centrale a cooperativelor de credit este responsabil și pentru modul în care este organizat și se desfășoară auditul intern la nivelul cooperativelor de credit afiliate. Auditul intern al casei centrale a cooperativelor de credit se poate implica în mod direct în activitatea de audit intern la nivelul cooperativelor de credit afiliate.

Art. 95. — (1) Instituțiile de credit își vor organiza activitatea de audit intern astfel încât aceasta să contribuie la îndeplinirea obiectivelor lor, prin prezentarea unei abordări sistematice și disciplinate de evaluare și îmbunătățire a eficienței sistemului de control intern, procesului de administrare a riscurilor și proceselor de conducere din cadrul instituțiilor de credit, în cadrul unor angajamente de audit sau, după caz, prin furnizarea unor servicii de consultanță, potrivit statutului auditului intern.

(2) În vederea îndeplinirii obiectivului prevăzut la art. 93 alin. (1), auditul intern al instituțiilor de credit va include, în principal, în cadrul unui angajament de audit, următoarele activități:

a) evaluarea eficienței și a gradului de adecvare a sistemului de control intern;

b) evaluarea modului de aplicare și a eficacității procedurilor de administrare a riscurilor și a metodologiilor de evaluare a riscurilor semnificative;

c) analizarea relevanței și integrității datelor furnizate de sistemele informaționale financiare și de gestiune, inclusiv de sistemul informatic;

d) evaluarea acurateței și credibilității înregistrărilor contabile și situațiilor financiare;

e) evaluarea modului în care se asigură protejarea elementelor patrimoniale bilanțiere și extrabilanțiere și identificarea metodelor de prevenire a fraudelor și pierderilor de orice fel;

f) evaluarea gradului de adecvare a nivelului fondurilor proprii ale instituțiilor de credit în funcție de riscurile la care acestea sunt expuse;

g) testarea atât a operațiunilor, cât și a funcționării procedurilor specifice de control;

h) evaluarea eficienței operațiunilor instituțiilor de credit;

i) evaluarea modului în care sunt respectate dispozițiile cadrului legal, cerințele codurilor de conduită, precum și evaluarea modului în care sunt implementate politicile și procedurile instituției de credit;

j) testarea integrității, credibilității și, după caz, a oportunității raportărilor, inclusiv a celor destinate utilizatorilor externi.

(3) În cadrul unui angajament de consultanță al instituției de credit, auditul intern va avea în vedere și eficacitatea procesului de administrare a riscurilor și a sistemului de control intern.

(4) Casele centrale ale cooperativelor de credit își vor organiza activitatea de audit intern astfel încât aceasta să contribuie și la îndeplinirea obiectivelor rețelei cooperatiste de credit, prin prezentarea unei abordări sistematice și disciplinate de evaluare a activității de control intern, a procesului de administrare a riscurilor și a proceselor de conducere.

(5) În vederea îndeplinirii obiectivului prevăzut la art. 93 alin. (2), auditul intern al casei centrale a cooperativelor de credit i se aplică în mod corespunzător prevederile alin. (2) lit. b)–e), h) și j) și trebuie să desfășoare următoarele activități:

a) evaluarea realizării obiectivelor de control intern ale rețelei cooperatiste de credit;

b) evaluarea gradului de adecvare a nivelului fondurilor proprii ale rețelei cooperatiste de credit în funcție de riscurile la care aceasta este expusă, precum și, după caz, a nivelului fondurilor proprii ale cooperativelor de credit afiliate în funcție de riscurile la care acestea sunt expuse;

c) testarea atât a operațiunilor, cât și a funcționării procedurilor specifice de control ale cooperativelor de credit afiliate, după caz;

d) evaluarea modului în care sunt respectate cerințele codurilor de conduită și a modului în care sunt implementate politicile la nivelul rețelei;

e) evaluarea modului în care sunt respectate dispozițiile cadrului legal, cerințele codurilor de conduită, precum și evaluarea modului în care sunt implementate politicile și procedurile cooperativelor de credit.

SECȚIUNEA a 2-a

Externalizarea activității de audit intern

Art. 96. — (1) Consiliul de administrație al instituțiilor de credit, cu avizul comitetului de audit, poate lua decizia externalizării totale sau parțiale a activității de audit intern. La luarea deciziei se vor aplica în mod corespunzător prevederile secțiunii a 4-a a cap. III din prezentele norme.

(2) Instituțiile de credit pot externaliza activitatea de audit intern numai unui auditor financiar specializat în auditarea respectivei categorii de instituții de credit.

(3) Principiile fundamentale ale auditului intern rămân aplicabile și în cazul externalizării acestei activități.

(4) Coordonatorul activității de audit intern trebuie să fie angajat al instituției de credit.

Art. 97. — Coordonatorul activității de audit intern are cel puțin următoarele atribuții pe linia externalizării activității de audit intern:

a) elaborarea fundamentării necesității externalizării activității de audit intern;

b) evaluarea furnizorului/furnizorilor extern/externi de servicii în domeniul auditului intern, în vederea creării condițiilor necesare pentru desfășurarea corespunzătoare a activității de audit intern și respectării principiilor fundamentale ale auditului intern pe tot parcursul activității;

c) prezentarea propunerilor cuprinse la lit. a) și b) spre aprobarea consiliului de administrație, cu avizul comitetului de audit.

SECȚIUNEA a 3-a

Principii fundamentale ale auditului intern

3.1. — *Permanența auditului intern*

Art. 98. — (1) Auditul intern reprezintă o activitate cu caracter permanent.

(2) Conducătorii instituțiilor de credit sunt responsabili pentru asigurarea unei activități de audit intern adecvate, corespunzătoare dimensiunii și naturii operațiunilor lor.

3.2. — *Independența auditului intern*

Art. 99. — (1) Instituțiile de credit trebuie să asigure independența activității de audit intern de activitățile auditate și de activitățile zilnice pe care le implică controlul intern.

(2) Activitatea de audit intern va fi subordonată consiliului de administrație din punct de vedere funcțional.

(3) Coordonatorul activității de audit intern trebuie să aibă competența de a comunica, direct și din proprie inițiativă, cele constatate în cadrul activității desfășurate consiliului de administrație, comitetului de audit, precum și auditorilor financiari ai instituțiilor de credit, după caz, potrivit prevederilor stabilite de fiecare instituție de credit în cadrul statutului auditului intern.

3.3. — *Obiectivitatea și imparțialitatea auditului intern*

Art. 100. — Auditorii interni trebuie să fie obiectivi și imparțiali, astfel încât să fie evitat orice conflict de interese.

Art. 101. — (1) Orice situație de conflict de interese va fi adusă la cunoștință părților interesate.

(2) Orice situație de limitare a sferei de cuprindere a auditului intern va fi adusă la cunoștință consiliului de administrație și comitetului de audit.

(3) Orice situație prin care se prejudiciază obiectivitatea și imparțialitatea auditului intern, înaintea începerii sau în timpul desfășurării unui angajament de consultanță, trebuie adusă imediat la cunoștință conducerii instituției de credit.

(4) Persoanele care sunt soți, rude sau afini până la gradul al patrulea inclusiv cu conducătorii unei instituții de credit nu pot fi auditori interni ai instituției de credit.

(5) Persoanele care sunt soți, rude sau afini până la gradul al patrulea inclusiv cu conducătorii unei cooperative de credit nu pot fi auditori interni ai casei centrale a cooperativelor de credit.

Art. 102. — (1) În vederea evitării oricărui conflict de interese, auditorii interni nu vor putea audita activități sau funcții desfășurate și, respectiv, deținute decât după trecerea unei perioade de cel puțin un an și nu vor putea fi angrenați în operațiuni ale instituțiilor de credit ori în proiectarea sau implementarea oricăror proceduri de control.

(2) În vederea evitării oricărui conflict de interese, auditorii interni ai unei case centrale a cooperativelor de credit nu vor putea fi angrenați nici în operațiuni ale cooperativelor de

credit ori în proiectarea sau implementarea oricăror proceduri de control ale acestora.

(3) Auditorii interni pot formula recomandări cu privire la procedurile de control.

(4) Fără a prejudicia obiectivitatea și imparțialitatea auditului intern, la cererea conducătorilor instituției de credit, acesta poate să exprime opinii legate de modul în care principiile de control intern sunt respectate în unele situații specifice, cum ar fi: reorganizări de amploare, demararea unor noi activități importante sau riscante, constituirea sau reorganizarea sistemelor de control al administrării riscurilor, sistemelor informaționale ori informatice.

(5) Casele centrale ale cooperativelor de credit vor aplica în mod corespunzător prevederile alin. (4) la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 103. — Fără a prejudicia obiectivitatea și imparțialitatea auditului intern, auditorii interni vor putea acorda consultanță asupra unor operațiuni pentru care au avut anterior responsabilități sau asupra cărora au exercitat angajamente de audit, în conformitate cu statutul auditului intern, cu condiția de a nu efectua un angajament de audit în anul următor.

3.4. — *Integritatea și competența profesională*

Art. 104. — Auditorii interni trebuie să fie corecți, onești și incoruptibili, să respecte prevederile legale și ale Codului privind conduita etică în activitatea de audit intern și să comunice informații potrivit cerințelor legale și ale profesiei.

Art. 105. — (1) Instituțiile de credit trebuie să se asigure că auditorii interni sunt competenți din punct de vedere profesional privind îndeplinirea responsabilităților individuale.

(2) La evaluarea competenței profesionale a auditorilor interni trebuie să fie avute în vedere complexitatea activităților instituției de credit ce fac obiectul auditului intern, natura activității ce urmează a fi desfășurată, respectiv capacitatea acestora de a solicita și obține informații, de a le sintetiza, evalua și raporta.

(3) La evaluarea competenței profesionale a auditorilor interni ai casei centrale a cooperativelor de credit trebuie să fie avută în vedere și complexitatea activităților desfășurate la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 106. — Pentru a nu fi afectată capacitatea de evaluare critică a auditorilor interni, ca urmare a rutinei și executării permanente a aceluiași sarcini, instituțiile de credit trebuie să asigure, în măsura posibilităților, rotirea acestora, cu condiția respectării principiului obiectivității și imparțialității.

Art. 107. — Instituțiile de credit trebuie să se asigure că, pe ansamblu, auditorii interni răspund din punct de vedere profesional obiectivelor prevăzute de statutul auditului intern.

3.5. — *Confidențialitatea*

Art. 108. — (1) Auditorii interni trebuie să fie prudenți în utilizarea informațiilor colectate în exercitarea activității și să asigure protejarea acestor informații.

(2) Auditorii interni nu vor utiliza informațiile colectate pentru obținerea unor avantaje personale sau în orice mod care ar fi contrar prevederilor legale ori în detrimentul obiectivelor instituției de credit.

(3) Auditorii interni ai casei centrale a cooperativelor de credit nu vor utiliza informațiile colectate în detrimentul obiectivelor stabilite la nivelul unei rețele cooperatiste de credit.

SECȚIUNEA a 4-a

Statutul auditului intern

Art. 109. — (1) Instituțiile de credit trebuie să elaboreze statutul auditului intern, care va stabili cel puțin următoarele:

a) obiectivele și sfera de cuprindere ale auditului intern;

b) poziția auditului intern în cadrul instituției de credit, competențele și responsabilitățile acestuia;

c) responsabilitățile coordonatorului activității de audit intern;

d) termenii și condițiile în care auditorii interni pot furniza servicii de consultanță sau pot îndeplini alte sarcini speciale.

(2) Statutul auditului intern al unei case centrale a cooperativei de credit va cuprinde cel puțin elementele menționate la alin. (1) lit. a)—c) la nivelul unei rețele cooperative de credit.

Art. 110. — (1) Statutul auditului intern trebuie să fie revizuit periodic și comunicat întregului personal al instituției de credit. El trebuie aprobat de consiliul de administrație și de conducătorii instituțiilor de credit, în cazul în care aceștia nu sunt membri ai consiliului de administrație, după caz, cu avizul comitetului de audit.

(2) Statutul auditului intern al unei case centrale a cooperativei de credit trebuie să fie revizuit periodic și comunicat întregului personal al rețelei cooperative de credit. El trebuie aprobat de consiliul de administrație al casei centrale a cooperativei de credit.

Art. 111. — (1) Statutul auditului intern trebuie să prevadă dreptul de inițiativă al auditorului intern și autoritatea acestuia de a comunica cu orice membru din cadrul personalului instituției de credit, de a examina orice activitate, compartiment sau sediu secundar al instituției de credit, precum și accesul acestuia la orice înregistrări, fișiere și informații interne, inclusiv la informații destinate conducerii, precum și la procese-verbale și alte materiale cu caracter similar ale tuturor organelor de decizie și consultative, care prezintă relevanță în îndeplinirea atribuțiilor sale.

(2) Statutul auditului intern al unei case centrale a cooperativei de credit trebuie să prevadă și autoritatea auditorului intern de a comunica cu orice membru din cadrul personalului cooperativei de credit afiliate, de a examina orice activitate, compartiment sau sediu secundar al acestora, precum și accesul auditorului la orice înregistrări, fișiere și informații interne, inclusiv la informații destinate conducerii, precum și la procese-verbale și alte materiale cu caracter similar ale tuturor organelor de decizie, care prezintă relevanță în îndeplinirea atribuțiilor sale.

SECȚIUNEA a 5-a

Desfășurarea activității de audit intern

Art. 112. — (1) Activitatea de audit intern presupune, în vederea desfășurării de angajamente de audit, parcurgerea a cel puțin următoarele etape:

a) planificarea activității de audit intern;

b) examinarea și evaluarea informațiilor avute la dispoziție;

c) comunicarea rezultatelor;

d) monitorizarea implementării recomandărilor date.

(2) Prevederile alin. (1) se vor aplica în mod corespunzător și pentru auditul intern al cooperativei de credit afiliate unei case centrale a cooperativei de credit.

(3) Activitatea de audit intern poate presupune, în vederea desfășurării unui angajament de consultanță, parcurgerea următoarelor etape:

a) planificarea unor întâlniri cu beneficiarul serviciului de consultanță — reprezentantul compartimentului/sediului secundar al instituției de credit — pentru evaluarea naturii și întinderii serviciului ce va fi furnizat;

b) confirmarea faptului că beneficiarul serviciului înțelege și este de acord cu tipul de consultanță prevăzut de statutul auditului intern;

c) evaluarea angajamentului de consultanță sub raportul compatibilității cu planul de audit;

d) stabilirea printr-un acord a condițiilor și cerințelor generale, precum și a altor factori importanți ai unui angajament oficial de consultanță;

e) comunicarea rezultatelor;

f) monitorizarea implementării recomandărilor date.

Art. 113. — (1) Coordonatorul activității de audit intern răspunde de dezvoltarea și menținerea unui program de asigurare a calității și îmbunătățire a activității de audit intern, prin care să se asigure că activitatea de audit intern se desfășoară pe baza unor norme solide de audit intern, transpuse în proceduri, precum și în conformitate cu Codul privind conduita etică în activitatea de audit intern.

(2) Coordonatorul activității de audit intern răspunde de monitorizarea și evaluarea eficienței programului de asigurare a calității acestei activități. Evaluarea poate fi internă sau externă și va urmări cel puțin:

a) conformitatea cu normele de audit intern și Codul privind conduita etică în activitatea de audit intern;

b) adecvarea activității de audit intern la statutul auditului intern, obiectivele, politicile și procedurile aferente;

c) contribuția activității de audit intern la îmbunătățirea procesului de administrare a riscurilor, de conducere și la sistemul de control intern;

d) modul în care activitatea de audit intern a contribuit la îmbunătățirea activității instituției de credit.

(3) Coordonatorul activității de audit intern al unei case centrale a cooperativei de credit răspunde de monitorizarea și evaluarea eficienței programului de asigurare a calității acestei activități și la nivelul rețelei cooperative de credit. În acest sens, prevederile alin. (2) referitoare la evaluarea eficienței programului de asigurare a calității se vor aplica în mod corespunzător.

(4) Coordonatorul activității de audit intern este responsabil pentru asigurarea competenței profesionale a auditorilor interni, pentru pregătirea profesională a acestora și pentru existența unor resurse necesare, adecvate desfășurării activității.

(5) Coordonatorul activității de audit intern este responsabil pentru stabilirea politicilor și procedurilor aferente activității de audit intern. Acestea pot fi concretizate în manuale privind tehnica auditului intern.

(6) Coordonatorul activității de audit intern este responsabil de coordonarea activităților desfășurate de auditorii interni din cadrul instituției de credit cu cele ale altor furnizori externi de servicii în domeniul auditului intern, pentru a minimiza eforturile necesare atingerii obiectivelor auditului intern.

(7) Coordonatorul activității de audit intern este responsabil pentru informarea, cel puțin anual, a consiliului de administrație al instituției de credit și a comitetului de audit asupra activității desfășurate în raport cu planul auditului intern (angajamente efectuate, abateri semnificative de la plan și motivele aferente) și a principalelor recomandări aferente angajamentelor desfășurate.

(8) Coordonatorul activității de audit intern al unei case centrale a cooperativei de credit este responsabil, după caz, și pentru informarea, cel puțin anual, a consiliului de administrație al cooperativei de credit asupra activității desfășurate în raport cu planul auditului intern (angajamente efectuate, abateri semnificative de la plan și motivele aferente) și a principalelor recomandări aferente angajamentelor desfășurate.

Art. 114. — (1) Auditul intern poate utiliza, în funcție de obiectivul urmărit, una dintre următoarele forme de audit, specifice unui angajament de audit:

a) audit financiar, ce are ca obiectiv verificarea credibilității sistemului contabil și informatic și a situațiilor financiare anuale;

b) audit de conformitate, ce are ca obiectiv verificarea conformității cu legile, reglementările, politicile și procedurile;

c) audit operațional, ce are ca obiectiv verificarea calității și adecvării sistemelor și procedurilor, analiza critică a structurii organizatorice, evaluarea adecvării metodelor și resurselor în raport cu obiectivele stabilite;

d) audit al conducerii, ce are ca obiectiv evaluarea din punct de vedere calitativ a modului în care este exercitată funcția de conducere pentru îndeplinirea obiectivelor instituției de credit.

(2) Auditul intern poate oferi, în limita statutului auditului intern, următoarele tipuri de servicii de consultanță:

a) angajamente oficiale de consultanță — planificate și concretizate într-un document scris;

b) angajamente neoficiale de consultanță — activități de rutină, cum ar fi: participarea la comitete permanente, proiecte pe durată limitată, întruniri ad-hoc și schimb de informații;

c) angajamente speciale de consultanță — participări la fuziuni și achiziții;

d) angajamente de consultanță pentru cazuri deosebite — participarea într-o echipă stabilită pentru redresarea sau menținerea activităților după un dezastru sau alt eveniment extraordinar ori într-o echipă desemnată să acorde sprijin temporar pentru îndeplinirea unei cerințe speciale.

(3) Auditul intern nu va putea agree desfășurarea unui angajament de consultanță care determină sustragerea de la cerințele normale aferente unui angajament de audit, dacă serviciul respectiv este mai bine desfășurat ca angajament de audit.

Art. 115. — (1) Coordonatorul activității de audit intern va elabora un plan de audit care va include termenele și frecvența angajamentelor de audit planificate. Planul de audit trebuie să cuprindă o situație referitoare la resursele necesare, inclusiv cele de personal.

(2) Planul de audit va avea la bază metodologia de evaluare a riscurilor, ale cărei principii vor fi stabilite de coordonatorul activității de audit intern și vor trebui actualizate cu regularitate. Analiza riscurilor se va referi la toate activitățile instituțiilor de credit și la sistemul de control intern.

(3) La nivelul unei rețele cooperatiste de credit analiza riscurilor se va referi și la obiectivele controlului intern la nivelul rețelei, precum și la toate activitățile cooperativelor de credit afiliate și la sistemul de control intern al acestora.

(4) Planul de audit urmează a se derula pe un anumit număr de ani și se va stabili pe baza rezultatelor analizei riscurilor aferente tuturor activităților desfășurate. Planul de audit va avea în vedere și evoluțiile prognozate, gradul de risc, în general mai ridicat, aferent noilor activități, necesitatea de a audita într-o perioadă stabilită prin statutul auditului intern toate activitățile semnificative, precum și angajamentele de consultanță propuse și acceptate, după caz.

(5) Planul de audit trebuie aprobat de către consiliul de administrație și de conducătorii instituției de credit, în cazul în care aceștia nu sunt membri ai consiliului de administrație, cu avizul comitetului de audit.

(6) Planul de audit la nivelul unei rețele cooperatiste de credit trebuie aprobat de către consiliul de administrație al casei centrale a cooperativelor de credit afiliate, cu avizul comitetului de audit.

Art. 116. — (1) Pentru fiecare angajament de audit din planul de audit trebuie elaborat un program care să descrie obiectivele și etapele acestuia.

(2) Programul inițial și orice modificări ale acestuia trebuie să fie aprobate de către coordonatorul activității de audit intern.

(3) Procedurile de audit aferente angajamentului de audit trebuie documentate în fișe de lucru care, întocmite pe baza unei metode determinate, trebuie să reflecte informațiile colectate, precum și examinările efectuate și să evidențieze evaluările formulate în raport. Fișele de lucru trebuie aprobate de către coordonatorul activității de audit intern, înaintea începerii unui angajament.

(4) Coordonatorul activității de audit intern trebuie să stabilească politici privind păstrarea datelor aferente fiecărui angajament, precum și furnizarea acestora unor terțe

persoane. Datele aferente fiecărui angajament nu vor putea fi furnizate terților fără aprobarea conducătorilor instituțiilor de credit.

(5) Instituțiile de credit vor lua în considerare tipul serviciilor de consultanță care pot fi oferite potrivit statutului auditului intern, după caz, și vor determina dacă trebuie stabilite politici și proceduri specifice pentru fiecare serviciu de acest gen.

(6) Natura, întinderea și rezultatele generale ale unui angajament de consultanță trebuie comunicate conducătorilor instituției de credit și comitetului de audit.

Art. 117. — (1) Pentru fiecare angajament de audit din planul de audit trebuie întocmit un raport de audit în cât mai scurt timp posibil. Raportul de audit trebuie transmis conducerii structurii auditate și, într-o formă sumară, conducătorilor instituției de credit.

(2) Raportul de audit într-un angajament de audit trebuie să prezinte scopul și întinderea angajamentului respectiv, inclusiv perioada auditată, și să cuprindă constatările și recomandările auditului intern, un plan de acțiuni pentru punerea în practică a acestora, în vederea îmbunătățirii activității instituției de credit, precum și răspunsurile structurii auditate pe marginea acestora. Raportul poate include și stadiul îndeplinirii recomandărilor aferente angajamentelor anterioare.

(3) În cazul în care anumite informații conținute în raportul de audit (informații privilegiate, legate de acțiuni ilegale sau necorespunzătoare) nu este oportun să fie cunoscute de toți beneficiarii unui astfel de raport, ele vor fi dezvăluite într-un raport separat, care va fi transmis consiliului de administrație al instituției de credit.

(4) În cazul în care se dorește comunicarea unor informații ce necesită atenție imediată, a modificării întinderii angajamentului sau informarea continuă a conducătorilor structurii auditate asupra progreselor unui angajament ce se întinde pe o perioadă mai mare, se pot întocmi rapoarte interimare.

(5) Prevederile alin. (1), (2) și (4) se vor aplica în mod corespunzător pentru fiecare angajament ce face obiectul auditului intern la nivelul unei rețele cooperatiste de credit.

Art. 118. — (1) În urma analizării recomandărilor auditului intern, conducătorul/conducătorii responsabil/responsabili de coordonarea structurii auditate va/vor dispune asupra implementării recomandărilor respective.

(2) La implementarea recomandărilor vor fi avute în vedere cel puțin: importanța recomandării făcute de auditul intern, responsabilitățile persoanelor implicate în remedierea deficiențelor raportate, termenul în care trebuie remediată deficiența, complexitatea măsurii de corectare și implicațiile asupra instituției de credit în cazul în care măsura de corectare eșuează.

Art. 119. — (1) Auditul intern va urmări modul de implementare a recomandărilor sale și va raporta în acest sens, cel puțin semestrial, conducătorilor, consiliului de administrație și comitetului de audit.

(2) Auditul intern al casei centrale a cooperativelor de credit va urmări modul de implementare a recomandărilor sale și la nivelul rețelei cooperatiste de credit și va raporta în acest sens, cel puțin semestrial, consiliului de administrație și comitetului de audit.

(3) Auditul intern va monitoriza rezultatele unui acord de consultanță în limitele convenite cu beneficiarul acestuia.

SECȚIUNEA a 6-a

Comitetul de audit

Art. 120. — (1) Instituțiile de credit trebuie să dispună de un comitet de audit.

(2) Comitetul de audit este un comitet permanent, independent de conducătorii instituțiilor de credit, subordonat direct consiliului de administrație, având funcție consultativă.

(3) Funcționarea și atribuțiile comitetului de audit sunt reglementate de prezentele norme și de statutul fiecărei instituții de credit.

(4) Comitetul de audit al casei centrale a cooperativelor de credit va avea responsabilități și la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 121. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de un regulament al comitetului de audit, aprobat la nivelul consiliului de administrație și revizuit periodic, dacă este cazul, care să indice componența, competențele și atribuțiile acestuia, modul de raportare către consiliul de administrație, precum și periodicitatea întrunirilor comitetului de audit.

Art. 122. — (1) Comitetul de audit este format din membri ai consiliului de administrație al instituției de credit, care nu au și nu au avut calitatea de conducător.

(2) Membrii comitetului de audit trebuie să aibă o experiență corespunzătoare atribuțiilor ce le revin în cadrul respectivului comitet. Cel puțin un membru trebuie să aibă experiență în domeniul contabilității sau auditului.

(3) Comitetul de audit al casei centrale a cooperativelor de credit poate include și membri ai consiliului de administrație al cooperativelor de credit afiliate, care nu sunt conducători.

Art. 123. — Instituțiile de credit trebuie să asigure accesul comitetului de audit la orice date sau înregistrări necesare îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin.

Art. 124. — (1) Comitetul de audit va avea cel puțin următoarele atribuții:

a) încurajarea comunicării dintre membrii consiliului de administrație, conducătorii instituției de credit, auditul intern, auditorul financiar al instituției de credit și Banca Națională a României;

b) avizarea statutului auditului intern, planului de audit și necesarului de resurse aferente acestei activități;

c) asigurarea relației cu auditorul financiar al instituției de credit, în sensul primirii planului de audit și analizării constatărilor și recomandărilor acestuia, precum și ale altor organe de supraveghere și control din afara instituției de credit;

d) analiza constatărilor și recomandărilor auditului intern și a planurilor conducerii instituției de credit pentru implementarea acestora.

(2) Prevederile alin. (1) se vor aplica în mod corespunzător de către comitetul de audit al casei centrale a cooperativelor de credit, la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 125. — (1) În cadrul ședințelor comitetului de audit se va pune accentul cel puțin pe următoarele aspecte:

a) funcționarea sistemului de control intern și a activității de audit intern;

b) activitățile afectate de riscuri ce urmează a fi analizate în anul respectiv în cadrul angajamentelor de audit și ale auditorului financiar al instituției de credit;

c) corectitudinea și credibilitatea informațiilor financiare furnizate conducerii și utilizatorilor externi;

d) conformarea instituției de credit cu prevederile cadrului legal, cu actul constitutiv și cu normele stabilite de consiliul de administrație.

(2) Prevederile alin. (1) se vor aplica în mod corespunzător și la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 126. — (1) Comitetul de audit poate formula recomandări adresate consiliului de administrație privind strategia și politica băncii în domeniul controlului intern, auditului intern și auditului financiar, precum și pentru numirea auditorului financiar al instituției de credit.

(2) Comitetul de audit al casei centrale a cooperativelor de credit poate formula recomandări adresate consiliului de administrație al cooperativelor de credit pentru numirea auditorului financiar al acestora.

CAPITOLUL V

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 127. — (1) Instituțiile de credit trebuie să întocmească anual un raport asupra condițiilor în care este desfășurat controlul intern. Acest raport trebuie să cuprindă cel puțin:

a) o inventariere a principalelor deficiențe identificate în cadrul sistemului de control intern și măsurile întreprinse pentru corectarea acestora;

b) o descriere a modificărilor semnificative intervenite în sistemul de control intern în perioada respectivă, în special axate pe evoluția activității și a riscurilor;

c) o descriere a condițiilor de aplicare a procedurilor de control aferente noilor activități;

d) desfășurarea controlului intern în cadrul sediilor secundare ale instituțiilor de credit din străinătate.

(2) Raportul întocmit de către instituțiile de credit trebuie să includă și condițiile în care se desfășoară controlul intern la nivelul entităților cuprinse în perimetrul lor de consolidare și al societăților prestatoare de servicii auxiliare sau conexe.

(3) Raportul întocmit de către casele centrale ale cooperativelor de credit se va referi și la condițiile în care se va desfășura controlul intern la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 128. — (1) Instituțiile de credit trebuie să întocmească anual un raport privind măsurile luate pe linia administrării riscurilor semnificative la care sunt expuse acestea și, după caz, măsurile luate de entitățile cuprinse în perimetrul lor de consolidare și societățile prestatoare de servicii auxiliare sau conexe.

(2) Raportul întocmit de către casele centrale ale cooperativelor de credit trebuie să cuprindă și măsurile luate pe linia administrării riscurilor semnificative la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 129. — (1) Instituțiile de credit trebuie să întocmească anual un raport privind angajamentele de audit desfășurate în perioada respectivă, din care să reiasă constatările și recomandările auditului intern și modul de implementare a recomandărilor respective de către conducerea structurii auditate.

(2) Raportul întocmit de către casele centrale ale cooperativelor de credit se va referi și la desfășurarea activității de audit intern la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

Art. 130. — Rapoartele menționate la art. 127—129 trebuie să fie transmise Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere în termen de 6 luni de la încheierea exercițiului financiar.

Art. 131. — Pentru controlul intern al activității, administrarea riscurilor semnificative și desfășurarea activității de audit intern, instituțiile de credit vor avea în vedere și prevederile legislației naționale și standardele internaționale în materie.

Art. 132. — Nerespectarea prevederilor prezentelor norme atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 69 și/sau a măsurilor/măsurilor de remediere prevăzute la art. 70, respectiv la art. 70¹ din Legea nr. 58/1998, cu modificările și completările ulterioare, a sancțiunilor prevăzute la art. 34 alin. (2) din Legea nr. 541/2002, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2003, precum și a sancțiunilor prevăzute la art. 189 alin. 2 și a măsurilor prevăzute la art. 191 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2000, aprobată și modificată prin Legea nr. 200/2002.

Art. 133. — (1) Casele centrale ale cooperativelor de credit sunt responsabile pentru reglementarea cadrului general aferent organizării și controlului intern al activității cooperativelor de credit afiliate, administrării riscurilor semnificative și organizării și desfășurării activității de audit intern la nivelul acestora.

(2) Cadrul general reglementat de casa centrală a cooperativei de credit va avea în vedere prevederile prezentelor norme și nu va putea stabili cerințe mai puțin restrictive decât cele prevăzute de acestea.

Art. 134. — În cazul în care instituțiile de credit nu apelează la un furnizor extern de servicii pentru sistemele informatice, acestea vor trebui să dispună de sistemele de rezervă prevăzute la art. 28 alin. (1), în termen de 9 luni de la intrarea în vigoare a prezentelor norme.

Art. 135. — În termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentelor norme, instituțiile de credit trebuie să transmită Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere norme interne privind organizarea și controlul intern al activității, precum și administrarea riscurilor semnificative,

regulamentul comitetului de administrare a riscurilor, statutul auditului intern și regulamentul comitetului de audit.

Art. 136. — (1) Prezentele norme intră în vigoare în termen de 6 luni de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, pentru instituțiile de credit în funcțiune la data publicării.

(2) Casele centrale ale cooperativei de credit se vor conforma pe deplin prevederilor prezentelor norme, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a acestora, pentru atribuțiile ce le revin la nivelul rețelei cooperatiste de credit.

(3) În cazul cererilor de autorizare nesoluționate de la data publicării prezentelor norme în Monitorul Oficial al României, Partea I, și până la termenul prevăzut la alin. (1), data intrării în vigoare a prezentelor norme este data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,
Mugur Isărescu

București, 18 decembrie 2003.
Nr. 17.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 2511.1—12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și nr. 5069427282 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78,
E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro
